

Littafin Yowel da Ikilisiyar Adventist ta Rana ta Bakwai ta Laodikiya - Lamba ta Ashirin da Shida

Jeff Pippenger
2026-01-12

Lamba Ashirin da Shida

Tsararraki huɗu na Joel suna wakiltar ci gaba da lalacewar gonar inabin Allah daga 1863 har zuwa dokar Lahadi. Lambar huɗu kuma tana alamar siffofi huɗu na halin Almasihu. Kerubobin da suke cikin Wuri Mai Tsarki suna da bayyanuwar fuska huɗu, kuma waɗannan bayyanuwar suna daidaita da rabon sassa huɗu na Isra'ila ta dā yayin da suka kafa sansani kewaye da Wuri Mai Tsarki. Haka kuma suna wakiltar Linjila huɗu.

Game da kamannin fuskokinsu kuwa, su huɗun suna da fuskar mutum, da fuskar zaki, a gefen dama; su huɗun kuma suna da fuskar sa a gefen hagu; su huɗun kuma suna da fuskar gaggafa. Ezekiyel 1:10.

Dabbar farko kuwa ta yi kama da zaki, dabba ta biyu kuma kamar ɗan maraƙi, dabba ta uku kuwa tana da fuska kamar ta mutum, dabba ta huɗu kuma ta yi kama da gaggafa mai tashi. Ru'ya ta Yohanna 4:7.

Littafi Mai Tsarki (Lissafi 2) ya bayyana ƙabilu 12 (ban da Lawi, wanda ya yi sansani kai tsaye kewaye da alfarwa) a shirye cikin sansanoni huɗu, kowanne da ƙabilu uku, an kafa su a manyan kusurwoyi huɗu na duniya kewaye da Wuri Mai Tsarki, kowanne kuma a ƙarƙashin tutarsa, wato tuta ko alama. Wannan tsari ya haifar da daidaituwar alama, inda sansanin duniya yake nuna kamanni da kursiyin sama wanda kerubobi suke tsaro.

Yahuda ya fuskanci gabas, zuwa ga fitowar rana a ƙofar Wuri Mai Tsarki. Tutar Yahuda zaki ce, domin tana wakiltar Zakin kabilar Yahuda. Kabilu biyu da suke tare da Yahuda su ne Issakar da Zebulun. A cikin wahayin Yohanna, dabba ta fari ta kasance kamar zaki, kamar yadda kerubobin Ezekiyel suke da fuskar zaki. Ruben, alamar mutum, yana kudu tare da Simeon da Gad. A yamma kuwa Efrayim yake, tare da Biliyaminu da Manassa, waɗanda sa ke wakilta ta wurin sa. A arewa kuwa Dan yake, tare da Asher da Naftali, waɗanda gaggafa ke wakilta. Alaƙar kabilun da fuskoki huɗu na Wuri Mai Tsarki na sama ana wakilta ta cikin bisharori huɗu.

Matiyu shi ne Zakin kabilar Yahuda, Markus shi ne sa na hadaya, Luka mutum ne, Yohanna kuma gaggafa mai shawagi a sarari mai tsawo. Almasihu a matsayin Zakin kabilar Yahuda yana bayyana Kansa a matsayin wanda yake hatimcewa da kuma buɗe Kalmarsa ta annabci. Littafin Matiyu yana da ƙarin nassoshi kai tsaye game da cikas annabce-annabcen Almasihu (12) fiye da yadda sauran Linjila uku a haɗe suke da su. Ko kusa ma ba haka ba ne.

Littafin Matiyu yana wakiltar Kalmar annabcin Allah. Luka, wanda likita ne, ya gabatar da bishararsa daga mahangar Almasihu a matsayin Dan Mutum, gama Luka shi ne fuskar mutum.

Markus ya gabatar da bishararsa game da Almasihu daga mahangar hadaya, wadda Almasihu ya wakilta, gama Markus shi ne sa. Yahaya kuwa shi ne gaggafa mai tashi a sararin sama, wanda ya gabatar da zurfafa al'amuran Allah cikin gabatarwarsa ta bisharar Almasihu.

Yana da muhimmanci a fahimci littafin Matiyu kamar yadda aka wakilta shi a cikin Kalmar annabci. Littafin Matiyu shi ne Zakin kabilar Yahuda, Maigidan Kalmarsa ta annabci, Mai banmamaki mai kididdige asirai, Masanin harshe mai banmamaki, wanda yake hatimcewa kuma yake buɗe hatimin Kalmarsa. Yesu shi ne Alfa da Omega, kuma Shi ne Kalmar. Littafi na farko na Sabon Alkawari da littafi na karshe na Sabon Alkawari littattafan annabci ne. Mafi yawa sun san wannan gaskiya game da littafin Ru'ya ta Yohanna, amma mai yiwuwa ba su gane cewa Matiyu shi ne alfa na Sabon Alkawari ba, saboda haka dole ne ya yi daidai da omega na Sabon Alkawari. Dole ne ya wakilci karshe, wato littafin Ru'ya ta Yohanna.

Saboda haka, sa'ad da muka sami a cikin Matta layin da ya yi daidai da layin tarihin alkawari na Farawa, kamar yadda aka shimfiɗa shi a surori goma sha ɗaya zuwa ashirin da biyu, wannan ba kome ba ne face gaskiyar da Zakin kabilar Matta yake warwarewa daga hatimi. Surori goma sha biyu na tarihin alkawari waɗanda aka wakilta a cikin Farawa, Matta da Ru'ya ta Yohanna yanzu ana warware su daga hatimi, kuma abin da muke ganewa shi ne cewa sura ta ashirin da uku ta Matta tana wakiltar rarrabuwar masu hikima da wawaye a misalin gonar inabi. Kaito takwas a kan mutanen tsohon alkawari, waɗanda suke samun takwarorinsu na annabci a cikin rayuka takwas masu wakiltar dubu ɗari da arba'in da huɗu waɗanda suka shiga jirgin tsira. 23 wakilci ne na aikin da ya fara a Wurin Tsarki na Sama sa'ad da kwanaki 2300 suka kai ga cikawarsu a ranar 22 ga Oktoba, 1844, kuma zai sake yin haka a dokar Lahadi mai zuwa nan ba da daɗewa ba. Sura ta 23 tana yi wa wannan gaskiya alama.

Babi na ashirin da huɗu yana faruwa ne a daidai lokacin da Almasihu ya gama tattaunawarsa da Isra'ila mai ridda kuma ya bar haikalin Bayahude a karo na karshe. Lamba 24 alama ce ta sauyawa daga tsohuwar Isra'ila zuwa sabuwar Isra'ila, wato ainihin wurin da Almasihu ya tsaya a tarihin annabci sa'ad da ya gabatar da saƙonsa a cikin Matiyu ashirin da huɗu. Saƙon annabci na Matiyu 24 misali ne na Allah na tsarin layi bisa layi, wanda musamman yake magana game da tarihin Milleriyawa, sabili da haka tarihin mutum ɗari da arba'in da huɗu dubu. Ana wakiltar 24 ta wurin ikkilisiyar Ru'ya ta Yohanna goma sha biyu, wadda take tsaye a kan wata mai nuna hasken ranan adalci. A kanta akwai taurari goma sha biyu da suke wakiltar 24, gama tana wakiltar tarihin da ya kai ga haihuwar Almasihu lokacin da kabilu goma sha biyu na tsohuwar Isra'ila za su zama almajirai goma sha biyu na sabuwar Isra'ila. A cikin babi na ashirin da huɗu ana wakiltar tarihin Milleriyawa daga 1798 har zuwa babban abin takaici. Sa'an nan sai Matiyu 25.

Lamba 25 alama ce ta Lawiyawa, ko masu kyau ko marasa kyau, amma daidai da wannan muhimmanci tana kuma wakiltar rabuwa tsakanin Lawiyawa masu hikima da mugaye. Matiyu 25 ya bayyana, a kan shaidu uku, ko misalai uku, aikin rarrabuwar da lamba ashirin da biyar ke wakilta. Hakika, misalin budurwai goma yana wakiltar tarihin Millerites, haka kuma tarihin dubu ɗari da arba'in da huɗu. Wannan tarihin shi ne tarihin mala'ika na fari, misalin baiwarori kuwa na mala'ika na biyu ne, misalin tumaki da awakai kuma shi ne shari'ar mala'ika na uku.

Babi na ashirin da shida zuwa na ashirin da takwas suna bayyana tarihin Idin Ketarewa har zuwa umurnin bishara bayan gicciye.

Sai ya zama, da Yesu ya gama dukan wadannan maganganu, sai ya ce wa almajiransa, Kun sani cewa bayan kwana biyu ne Idin Ketarewa, kuma za a bashe Dan Mutum domin a gicciye shi. Matiyu 26:1, 2.

Takaitaccen bayani game da manyan alamomi daban-daban da suke cikin sura ta 26 shi ne makircin kashe Yesu a ayoyi uku zuwa biyar. Sa'an nan aka shafe Yesu da mai a Betanya a ayoyi shida zuwa goma sha uku. A ayoyi goma sha huɗu zuwa goma sha shida, Yahuza ya ba da Almasihu ciniki saboda azurfa guda talatin. Sai Idin Ketarewa ya zo tare da almajiransa, a ayoyi goma sha bakwai zuwa ashirin da biyar. A ayoyi ashirin da shida zuwa ashirin da tara, Yesu ya kafa Jibin Ubangiji, kuma a aya ta talatin, Yesu ya fada a gaba musun Bitrus. A ayoyi talatin da shida zuwa arba'in da shida Yesu yana Getsemani. A aya ta arba'in da bakwai zuwa hamsin da shida an kama Yesu, sa'an nan a ayoyi hamsin da bakwai zuwa sittin da takwas, Yesu yana gaban Kayafa da Majalisar Sanhedrin. Daga aya ta sittin da tara zuwa gaba an bayyana musun Bitrus ga Almasihu. Surar ta kunshi takamaiman manyan alamomi guda goma da za a maimaita a cikin kwanaki na karshe.

Babi na ashirin da bakwai ma yana da alamomin hanya guda goma mabambanta. An kai Yesu ga Bilatus, sa'an nan Yahuda ya rataye kansa, sa'an nan aka kai Yesu a gaban Bilatus, sa'an nan aka zaɓi Barabbas, Bilatus ya mika Yesu domin a gicciye shi, sa'an nan aka yi wa Yesu ba'a, sa'an nan gicciyewa, sa'an nan mutuwar Yesu, sa'an nan aka binne Yesu, kuma sa'an nan masu tsaron kabarin suka ba da shaida.

Babi na ashirin da takwas yana da alamomin hanya guda uku kacal, na fari shi ne tashin matattu, sai faryar Sanhedrin, sannan kuma babban umarni. Babi uku ne masu alamomin hanya na musamman guda ashirin da uku na gicciye wadanda za a maimaita su cikin tarihin dubu dari da arba'in da huɗu.

Matiyu 26 – Alamomi Goma na Hanya

1. Makircin manyan firistoci da dattawa don kashe Yesu (aya ta 3–5)
2. Shafewa a Bait'aniya ta wurin matar da akwatin alabasta (aya ta 6–13)
3. Yahuda ya yarda ya ci amanar Yesu a kan azurfa guda 30 (aya ta 14–16)
4. Shiryawa da cin Idin Ketarewa tare da almajirai (aya 17–25)
5. Kafa Jibin Ubangiji (aya 26–29)
6. Annabcin musun Bitrus (ayoyi 30–35)
7. Azaba a Gethsemane (aya ta 36–46)
8. Cin amana da kama Yesu (aya ta 47–56)
9. An gurfanar da Yesu a gaban Kayafa da Majalisar Sanhedrin (ayoyi 57–68)
10. Musun sau uku na Bitrus (ayoyi 69–75)

Matiyu 27 – Alamomi Goma

1. 1. An miƙa Yesu ga Bilatus (aya ta 1–2)
2. 2. Nadamar Yahuza da kashe kansa (ayoyi 3–10)
3. 3. Yesu a gaban Bilatus – shari’ar Romawa ta hukuma (aya ta 11–14)
4. 4. Zaɓin Barabbas a maimakon Yesu (aya ta 15–26)
5. 5. Bilatus ya miƙa Yesu domin a gicciye shi (an haɗa da sakin Barabbas)
6. 6. Ba’a da bulala da sojoji suka yi masa (ayoyi 27–31)
7. 7. Gicciye shi (aya 32–44)
8. 8. Mutuwar Yesu (ayoyi 45–50)
9. 9. Alamomi na allahntaka da binne shi ta hannun Yusufu na Arimathea (aya ta 51–61)
10. 10. Sanya masu gadi a kabari (aya 62–66)

Matiyu 28 – Alamomin Hanya Uku A wannan fitowar bidiyo, muna nazarin na uku cikin jeri na al’amuran “waymark” da uku da aka zayyana a cikin **Matiyu 28**. A cikin fitowarmu ta baya, mun kalli annabce-annabcen Yesu game da hallakar Urushalima, da rushewar Haikali, da kuma karshen duniyar yahudawa, kamar yadda aka cim ma a cikin **Matiyu 24**. Mun kuma ga cewa, bayan wannan, almajirai sun yi zato cewa bayyana na biyu ta Almasihu za ta auku nan da nan. Amma Yesu ya ba su jerin misalai da nufin gyara wannan zato, yana bayyana cewa wani dogon tazara zai wuce kafin dawowarsa ta zahiri. Sai dai, duk da yake wannan zai zama marar tabbas ga Ikilisiyar Farkon Farko, annabcin Daniyel ya nuna cewa a karshen kwanaki “masu hikima za su fahimta” (Daniyel 12:10). Duk wanda ya yi nazari a kai a kai game da ci gaban cocin Adventisti ta kwanaki na karshe ya san cewa muna da jerin al’amuran da suke aiki a matsayin fitilu a kan hanya, suna haskaka matsayarmu a cikin kwararar lokaci.

Wadannan al’amura ko annabce-annabce ana kira da “waymarks.” Muna tattaunawa ne game da waymarks guda uku masu muhimmanci da ke cikin **Matiyu 28**. A cikin fitowar bidiyarmu ta baya, mun gano biyu na farko. Na farko shi ne zuwan Maryamu zuwa kabari—abin da ke misalta motsin Millerite daga 1833 zuwa bazarrar 1843. Na biyu shi ne zuwan mala’ikan daga sama domin ya birgima dutse ya zauna a kai—abin da ke nuna aikin mala’ika na Ru’ya ta Yohanna 10 a shekara ta 1844. Yanzu kuma za mu dubi waymark na uku. **Matiyu 28:2**: “Kuma, ga shi, aka yi wata babbar girgizar kasa: gama mala’ikan Ubangiji ya sauko daga sama, ya zo ya birgima dutsen daga bakin kofar, ya zauna a kansa.” A fitowar da ta gabata, mun lura cewa “girgizar kasa” ba ta nufin fitina, kamar yadda kalmar nan take nufi a wasu wurare na Littafi Mai Tsarki, sai dai tana nufin

sauyin fahimta da kiran da Allah ya yi wa mutanensa su tashi, su haskaka, domin haskensu ya zo, kuma daukakar Ubangiji ta haskaka a kansu (Ishaya 60:1). Wannan “girman girgizar kasa” ya yi daidai da “kukan tsakar dare” na Matiyu 25:6: “Amma da tsakar dare aka yi kira, Ga ango ya zo; ku fito ku tarye shi.” Mun gano cewa wannan “kira” na Matiyu 25:6 yana da daidaitaccen ma’ana da “girgizar kasa” ta Matiyu 28:2. Dukansu suna nufin farkawar ruhaniya mai karfi da ta motsa mutanen Allah zuwa aiki na karshe. Wannan ya sa girgizar kasa ta zama waymark na uku a cikin Matiyu 28. Don tabbatar da wannan, muka juya zuwa rubuce-rubucen Ellen White. A cikin Maranatha, shafi na 220, ta yi hada kai a fili tsakanin Matiyu 25:6 da Ishaya 60:1: “Karanta Ishaya 60:1-5. ‘Tashi, ki haskaka; gama haskenki ya zo, daukakar Ubangiji kuma ta bayyana a kanki. Gama, duba, duhu zai rufe duniya, da duhu mai kauri kuma al’ummai; amma Ubangiji zai tashi a kanki, daukakarsa kuma za a gani a kanki. Al’ummai kuma za su zo ga haskenki, sarakuna kuma ga hasken fitowarki. Daga idanunki kewaye, ki duba: dukansu suna taruwa, suna zuwa wurinki.’ Wannan ne sakon da Allah yake umartar a ba wa duniyarmu. Sako ne da za a dauka, ba cikin furuci mara karfi ba, amma cikin ikon Ruhu.” A nan ta daure tare “Tashi, ki haskaka” na Ishaya 60 da “Ga, ango ya zo” na Matiyu 25. Duka biyun kira ne ga mutanen Allah su farka kuma su shiga cikin karshe na aikin bishara. Wannan ya tabbatar da cewa “girgizar kasa” ta Matiyu 28 waymark ce ta annabci mai daidaita da kukan tsakar dare. Bayan haka sai muka yi nazari a kan abin da “girgizar kasa” ke nufi a cikin tsarin annabcinmu. Mun juya zuwa Babbar Jayayya, inda Ellen White ta kwatanta ta’azzarar sakon mala’ika na uku: “An yi amfani da manyan iko da aka ba su da mutanen Allah. Sakon ya ci gaba kamar wuta. Bayin Allah, fuskokinsu suna haskakawa da tsarkakewa da mika kai, sun yi sauri daga wuri zuwa wuri domin su shelanta sakon daga sama. Ta dubban murya, a fadin duniya duka, aka yi gargadin. An yi mu’ujizai, marasa lafiya sun warke, alamu da abubuwan al’ajabi kuma suka bi masu bi. Shaidan ma ya yi aiki da abubuwan al’ajabi na karya, har ma yana saukar da wuta daga sama a gaban mutane. Ru’ya ta Yohanna 13:13. Ta haka mazaunan duniya aka kawo su ga yanke shawara. Sakon ba sosai ta hanyar hujja ba ne ya yi tasiri, sai dai ta wurin zurfin tabbacin Ruhun Allah. An riga an gabatar da hujjoji. An shuka iri, yanzu kuma zai tsiro ya kuma ba da ’ya’ya. Littattafan da ma’aikatan mishan suka rarraba sun yi tasirinsu, duk da haka da yawa wadanda hankalinsu ya motsa an hana su cikakken fahimtar gaskiya ko su ba da biyayya. Yanzu hasken yana shiga ko’ina, ana ganin gaskiya a bayyane take, kuma ’ya’yan Allah

na gaskiya suna karya igiyoyin da suka daure su. Alakar iyali, dangantakar ikilisiya, ba su da ikon rike su yanzu. Gaskiya ta fi kome daraja a gare su. Duk da kungiyoyin da suka hada kai gāba da gaskiya, jama'a masu yawa suna daukar matsayinsu a gefen Ubangiji.” (GC 612.2) An yi amfani da wannan nassin domin a nuna abin da “girgizar kasa” ke wakilta. Yana bayyana motsin duniya baki daya a karkashin “karshen ruwan sama,” inda bayin Allah za su yi sauri daga wuri zuwa wuri, suna haskaka duniya da daukaka. Wannan shi ne “kiran” na Matiyu 25:6, kuma wannan shi ne “girgizar kasa” ta Matiyu 28:2. Mun kuma bincika yadda Ru'ya ta Yohanna 18 ta kwatanta wannan lokaci: “Bayan wadannan al'amura, na ga wani mala'ika yana saukowa daga sama, yana da iko mai girma; kuma duniya ta haskaka da daukakarsa.” (Ru'ya ta Yohanna 18:1) Kuma Ellen White ta rubuta: “An ga mala'ikun sama suna ta kai komo a duniya. Bala'i da girgizar kasa da yaki da jita-jitar yake-yake suna bayyana. Ubangiji yana mika ayyukansa. Ana jin muryarsa a cikin gargadi ga maza da mata su shirya domin babban al'amarin da yake gab da aukuwu a duniyarmu. Wannan shi ne fitowa ta hasken mala'ika da ke saukowa daga sama. Duk wanda ya ki samun gargadi zai bar shi ba tare da uzuri ba; domin gaskiya ga wadannan kwanaki na karshe tana bayyana a sarari, a fili ga kowa. Muna da wani aiki da za mu yi domin mu shirya duniya. Wannan ba aikin mutum ba ne; gaskiyar Allah ce, ikon allahntaka a hade da kokarin mutum.” (1888 926.3) A nan kuma, fitowar haske, muryar gargadi, da shirye-shiryen al'amarin da yake gabatowa duk suna nuni zuwa ga sakon karshe da aka ba duniya karkashin karshen ruwan sama. Sai muka dauki darasi na karshe. Idan “girgizar kasa” ta Matiyu 28 ta yi daidai da “kukan tsakar dare” da kuma haskakawar Ru'ya ta Yohanna 18, to tana nuna waymark na uku cikin jerin. Tsarin ya kasance haka: 1. Maryamu ta zo kabari – motsin Millerite. 2. Mala'ika ya sauko ya birgima dutse – Ru'ya ta Yohanna 10 a shekara ta 1844. 3. Babbar girgizar kasa – kukan tsakar dare, ko sakon karshen ruwan sama. Don haka Matiyu 28 yana ba mu jerin waymarks guda uku, daidai kamar yadda Matiyu 25 ya ba da su ta hanyar labarin budurwai goma. Fahimtar wadannan waymarks na da muhimmanci domin ta wurinsu ne za mu san inda muke a cikin kwararar tarihin annabci. A fitowarmu ta gaba, za mu ci gaba da wannan binciken ta wajen duba abin da ya faru bayan girgizar kasa, da yadda wadannan al'amura suke kara haskaka hanya a gaban mutanen Allah.

1. 1. Tashin matattu da kabarin da babu kome a cikinsa (ayoyi 1–10)
2. 2. Karyar manyan firistoci da dattawa ga sojoji (aya ta 11–15)

3. 3. Babban Aiki (aya ta 16–20)

Kamar yadda gogewar Almasihu daga shafewar da aka yi masa a Betaniya har zuwa Babban Umurni ta nuna ƙarshen hidimarsa ta duniya da kuma farkon bishara ga dukan al'ummai, haka ma waɗannan alamu iri ɗaya suna maimaituwa a cikin gogewar ragowar Allah yayin da suke kusantar ƙarshen lokacin jinkai da kuma nasararsu ta ƙarshe.

Babi na ashirin da shida zuwa na ashirin da takwas suna wakiltar tarihin Ketarewa da aka tsara bisa ga alamomin hanya 23 mabambanta da ake maimaitawa a cikin tarihin da ke kaiwa ga dokar Lahadi da kuma wanda yake biyo bayanta.

“Zuwan Almasihu a matsayin babban firist namu zuwa Wuri Mafi Tsarki, domin tsarkake haikali, kamar yadda aka nuna a cikin Daniyel 8:14; zuwan Dan mutum zuwa wurin Mai Tsufan Kwanaki, kamar yadda aka gabatar a cikin Daniyel 7:13; da zuwan Ubangiji zuwa haikalinsa, kamar yadda Malaki ya yi annabci, duk bayanai ne na abu guda ɗaya; kuma wannan ma an wakilta shi da zuwan ango zuwa bikin aure, kamar yadda Almasihu ya bayyana a cikin misalin budurwai goma, na Matiyu 25.” *The Great Controversy*, 427.

Ƙarshen kwanaki 2300 a ranar 22 ga Oktoba, 1844, yana maimaituwa a lokacin dokar Lahadi. Alamu 23 da suke a cikin surori uku na ƙarshe na Matiyu suna bayyana jini mai daraja da ake amfani da shi domin haɗa Allahntaka da ɗan'adamtaka.

“Ceton Kristi a madadin mutum a cikin Wuri Mai Tsarki na sama yana da muhimmanci ga shirin ceto kamar yadda mutuwar a kan gicciye take da muhimmanci. Ta wurin mutuwar Ya fara aikin nan wanda, bayan tashinsa daga matattu, Ya hau sama domin Ya kammala shi. Dole ne mu shiga ta wurin bangaskiya a cikin labulen, ‘inda magabacinmu ya rigaya ya shiga domininmu.’ Ibraniyawa 6:20. A can hasken da ke fitowa daga gicciyen Kalbari yana haskakawa. A can za mu iya samun fahimta mafi sarari game da asirai na fansa. An cika ceton mutum da wani tsada marar iyaka ga sama; hadayar da aka yi ta yi daidai da mafi faɗin bukatun da aka karya na dokar Allah. Yesu ya buɗe hanya zuwa kursiyin Uba, kuma ta wurin cetonsa ana iya gabatar da muradin gaskiya na dukan waɗanda suke zuwa gare Shi cikin bangaskiya a gaban Allah.” *The Great Controversy*, 489.

Babi na 23 na Matta yana jaddada hukuncin la'ana a kan firistoci na karya. Babi na ashirin da shida zuwa na ashirin da takwas su ne omega ga babi na 23. Lawiyawa na karya, tawaye mai ƙaruwa na dattawa cikin tsararraki huɗu, ya haifar da alamomin hanya a cikin babi uku na ƙarshe.

Babi na ashirin da huɗu yana bayyana tsarin “layi bisa layi” a matsayin tsarin Almasihu, domin yana amfani da halakar Urushalima don bayyana abubuwan da suke, abubuwan da suka kasance, da abubuwan da za su kasance.

Faɗuwar Urushalima a shekara ta 70 AD ta faru ne a daidai ranar wannan shekara da Nebukadnezzar ya fara hallaka Urushalima. Hallakar Urushalima da Nebukadnezzar ya yi ta kasance tarihi da ya riga ya wuce, kuma tarihin Almasihu, sa'ad da Titus ya ci Urushalima, ya kasance alamar ƙarshen duniya. Matiyu 24 yana ɗaukaka tsarin “layi bisa layi”, ta haka yana bayyana “tsarin aiki” a matsayin wani ɓangare na shaidar annabci.

A cikin sura ta 24 ne Almasihu yake bayyana wajibcin fahimtar “abin kyama mai kawo hallaka” da annabi Daniyel ya fada a kai, wato ainihin fahimtar da ta zama tushe ga William Miller, da kuma alamar da take kafa wahayin cikin Daniyel. Haka kuma yana wakiltar tawayen Adventism, domin sun ki fahimtar Milleriyawa game da “na yau da kullum” a cikin littafin Daniyel, ta haka kuwa suka shiga cikin babban ruɗin nan mai karfi na 2 Tassalunikawa sura ta biyu. Sura ɗin tana haɗuwa kai tsaye da Luka 21, ta haka tana nuna Agusta 11, 1840 zuwa Oktoba 22, 1844, waɗanda suke zama alama ta 9/11 har zuwa dokar Lahadi. Haka kuma tana haɗuwa da “lokutan Al’ummai” a cikin Luka 21:24, wanda yake ɗaya daga cikin manyan maɓallan buɗe fahimtar “lokatai bakwai” na Musa, tare kuma da daidaituwa da auna haikalin da ke cikin Ru’ya ta Yohanna sura ta goma sha ɗaya.

Da farawa da babi na ashirin da uku, sai 24 da 25 su biyo baya, sannan a kammala da babi 26 zuwa 27, babi uku waɗanda suke da alamomin hanya ashirin da uku, waɗanda su ne omega ga alpha na babi na ashirin da uku. Babi na ashirin da shida idan aka kara da ashirin da bakwai da ashirin da takwas, ya ba da “81,” wanda alama ce ta firistanci. Bisa ga shaidu uku (Farawa, Matiyu da Ru’ya ta Yohanna), babi 11 zuwa 22 layi guda ne. Babi 23 zuwa 28 layin gaskiya ne wanda ya fara da 23 kuma ya kare da 23.

Babi na ɗaya zuwa na goma su ne na farkon layuka uku na annabci a cikin littafin Matiyu. Babi goma, sai babi goma sha biyu, sai kuma babi shida. Wahayi yana sanar da mu cewa dukan littattafan Littafi Mai Tsarki suna haɗuwa kuma suna karewa a cikin Ru’ya ta Yohanna, sabili da haka dukan littattafan Littafi Mai Tsarki suna haɗuwa kuma suna karewa a cikin Matiyu. Matiyu, a matsayin fuskar zaki na kabilar Yahuza, yana bayyana annabce-annabcen Almasihu goma sha biyu mabambanta, kuma waɗannan sassa goma sha biyu suna samar da alamomin hanya na tarihin Millerites da kuma dubu ɗari da arba’in da huɗu. Kamar yadda littafin Ru’ya ta Yohanna yake farawa da wahayin Yesu Almasihu, babi na ɗaya na Matiyu yana gabatar da wani wahayi na Yesu Almasihu wanda yake haɗuwa da rai da shaida na Musa, tare da tarihin maƙiyin Almasihu, yana kuma bayyana abubuwa uku na ikkilisiya mai nasara kamar yadda annabi, firist, da sarki suke wakilta.

Matiyu ya fara da bayyanar Yesu Almasihu a cikin mahallin alkawarin Allah da zaɓaɓɓen jama’a. Daga Ibrahim zuwa Dawuda akwai tsararraki goma sha huɗu; daga Dawuda zuwa bauta a Babila akwai tsararraki goma sha huɗu; kuma daga Babila zuwa Almasihu akwai waɗansu tsararraki goma sha huɗu. Zuriyar Almasihu a cikin Matiyu ta yi daidai da Musa, domin Musa shi ne alpha na Almasihu, omega. Rayuwar Musa ta shekaru ɗari da ashirin ta yi daidai da shekaru ɗari da ashirin na lokacin gwaji a tarihin Nuhu. Saboda haka alkawarin Nuhu yana da alaƙa da alkawarin zaɓaɓɓen jama’a. Shekaru ɗari da ashirin na Musa suna wakiltar lokuta uku na shekaru arba’in, waɗanda suka kare da Musa ya kashe Bamasare a ƙarshen shekaru arba’in na farko, da kuma kashe ɗan fari, Fir’auna da rundunarsa a ƙarshen lokaci na biyu na shekaru arba’in. Lokaci na biyu na shekaru arba’in ya kare a tawaye a Kadesh, kuma lokaci na uku na shekaru arba’in ya kare a tawaye na biyu na Kadesh. Dukan layukan annabci uku na alpha suna karewa a Kadesh, kuma layukan annabci uku na zuriyar Matiyu suna karewa a Dawuda, da bauta a Babila, da Manzon alkawari.

Sa'ad da aka daidaita alfa na Musa da omega na Almasihu, akwai shaidu shida na Kadesh, wato 1863 da dokar Lahadi. Tsatson zuriyar da ke cikin littafin Matiyu ya sanya sarki Dawuda a Kadesh, inda Adventism mai ridda ake kaiwa Babila, yayin da Almasihu yake tabbatar da alkawarin tare da dubu dari da arba'in da huɗu. Ta wurin sanya Dawuda a dokar Lahadi, an kafa shaida ta biyu game da Dawuda, domin Dawuda yana ɗaya daga cikin wakilan mutane uku da suka fara hidima sa'ad da suke da shekara talatin. Almasihu, Dawuda, Yusufu da Ezekiyel duk sun fara aikinsu suna da shekara talatin. Tare, waɗannan huɗun masu shekara talatin da suka fara hidima suna wakiltar haɗuwar Allahntaka da ɗan'adam, sa'ad da ikkilisiya mai fama take sāke zama ikkilisiya mai nasara. Wannan ikkilisiya ta kunshi annabi, firist da sarki. Ana nuna wannan sāke-zama a dokar Lahadi, wadda ita ma Kadesh ce, saboda haka Dawuda a tsatson zuriyar Matiyu ya yi daidai da Dawuda mai shekara talatin.

Shekarun talatin na shiri sun yi daidai da shekaru dari huɗu da talatin na alkawarin Ibrahim, haka kuma da shekarun firist da kuma shekaru 1290 na Daniyel 12:11. A talifi na gaba za mu yi la'akari da kowace daga cikin waɗannan annabce-annabce goma sha biyu na Almasihu da ke cikin littafin Matiyu. Da farko muna tantance layuka uku na annabci a cikin Matiyu; surori na ɗaya zuwa goma, sai kuma surori na goma sha ɗaya zuwa ashirin da biyu, sannan ashirin da uku zuwa ashirin da takwas.

“Na ɗan wani lokaci bayan babban baƙin cikin shekarar 1844, na riƙe, tare da sauran jikin masu jiran zuwan Ubangiji, cewa a wancan lokaci ƙofar jinkai ta riga ta rufe har abada ga duniya. An ɗauki wannan matsayi ne kafin a ba ni wahayina na farko. Hasken da Allah ya ba ni ne ya gyara kuskurenmu, ya kuma sa muka ga ainihin matsayi na gaskiya.”

“Har yanzu ni mai bi ne da ka'idar ƙofar-rufe, amma ba a ma'anar da muka fara amfani da wannan kalma ba ko kuma a ma'anar da masu adawa da ni suke amfani da ita.

“Akwai ƙofa rufaffe a zamanin Nuhu. A wancan lokaci an yi janyewar Ruhun Allah daga tsatson masu zunubi waɗanda suka hallaka cikin ruwan Tufana. Allah da kansa ne ya ba Nuhu sakon ƙofa rufaffe cewa: ‘Ruhuna ba zai yi ta kokawa da mutum har abada ba, gama shi ma jiki ne: duk da haka kwanakinsa za su zama shekara dari da ashirin’ (Farawa 6:3).”

“Akwai ƙofar da aka rufe a zamanin Ibrahim. Jinkai ya daina roko a kan mazaunan Saduma, kuma dukansu, sai dai Lutu, tare da matarsa da 'ya'yansa mata biyu, wutar da aka saukar daga sama ta hallaka su.”

“A zamanin Almasihu akwai wata ƙofa rufaffe. Dan Allah ya bayyana wa Yahudawan wancan ƙarni marasa bangaskiya cewa, ‘An bar gidanku a gare ku kufai’ (Matthew 23:38).”

“Da yake duban gangaren kogin lokaci zuwa kwanaki na ƙarshe, wannan ikon marar iyaka ne ya shelanta ta bakin Yohanna: ‘Ga abin da Mai Tsarki, Mai Gaskiya, mai maballin Dawuda, wanda yake buɗewa ba kuwa wanda zai rufe; yake kuma rufewa ba kuwa wanda zai buɗe, ya ce’ (Ru'ya ta Yohanna 3:7).”

“An nuna mini a cikin wahayi, kuma har yanzu ina ba da gaskiya, cewa akwai ƙofa rufaffe a shekara ta 1844. Duk waɗanda suka ga hasken sakonnin mala'ika na fari da na biyu kuma suka ƙi wannan haske, an barsu cikin duhu. Kuma waɗanda suka karɓe shi suka kuma karɓi Ruhu

Mai Tsarki wanda ya raka shelar sakon daga sama, sa'an nan daga baya suka yi watsi da bangaskiyarsu suka kuma bayyana kwarewarsu a matsayin rufi, ta haka suka ki Ruhun Allah, kuma bai kara roko dominsu ba.”

“Wadanda ba su ga hasken ba, ba su da laifin kin karbarsa. Rukuni kadai ne wanda Ruhun Allah ba zai iya kaiwa gare shi ba, wato wadanda suka raina hasken da ya fito daga sama. Kuma wannan rukuni ya hada da, kamar yadda na bayyana, duka wadanda suka ki su karbi sakon sa'ad da aka gabatar musu da shi, da kuma wadanda, bayan sun karbe shi, daga baya suka yi watsi da bangaskiyarsu. Wadannan za su iya kasancewa da surar ibada, su kuma yi ikirarin cewa su mabiyar Almasihu ne; amma da yake ba su da raiyayyen hadin kai da Allah, za a kama su da rudun Shaidan. An nuna wadannan rukunai biyu a cikin wahayi—wadanda suka bayyana hasken da suka bi a da a matsayin rufi, da mugayen mutanen duniya wadanda, bayan sun ki hasken, Allah ya ki su. Ba a yi wani nuni ga wadanda ba su ga hasken ba, saboda haka kuma ba su da laifin kin karbarsa.” Selected Messages, book 1, 62, 63.

“Wadanda ne wadanda ta wurin bangaskiya suke bin Yesu a cikin babban aikin kafara suke karbar amfanin shiga tsakani nasa a madadinsu; amma wadanda suke kin hasken da yake bayyana wannan aikin hidima ba sa amfana da shi. Yahudawan da suka ki hasken da aka bayar a zuwan Almasihu na fari, suka kuma ki gaskatawa da Shi a matsayin Mai Ceton duniya, ba za su iya karbar gafara ta wurinsa ba. Sa'ad da Yesu, a hawansa sama, ya shiga da jininsa na kansa cikin Wuri Mai Tsarki na sama domin ya zubar wa almajiransa albarkatun shiga tsakani nasa, aka bar Yahudawa cikin cikakkiyar duhu domin su ci gaba da hadayunsu da ba su da amfani da kuma mikansu. Hidimar misalai da inuwa ta kare. Wannan kofar da ta wurinta mutane a da suka kan sami shiga wurin Allah ba a kara buɗe ta ba. Yahudawa sun ki su neme Shi ta hanya guda kadai wadda ta wurinta za a iya same Shi a wancan lokaci, wato ta wurin hidimar da ake yi a Wuri Mai Tsarki na sama. Saboda haka ba su sami tarayya da Allah ba. A gare su an rufe kofar. Ba su da sanin Almasihu a matsayin hadaya ta gaskiya kuma kadai, da kuma matsakanci guda daya a gaban Allah; saboda haka ba za su iya karbar amfanin shiga tsakani nasa ba.”

“Yanayin Yahudawan da ba su ba da gaskiya yana misalta yanayin marasa kulawa da marasa bangaskiya a cikin wadanda ke ikirarin su Kiristoci ne, wadanda da gangan ba su san aikin Babban Firist dinmu mai jinkai ba. A cikin hidimar alama, sa'ad da babban firist ya shiga Wuri Mafi Tsarki, an wajabta wa dukan Isra'ila su taru kewaye da Wuri Mai Tsarki kuma cikin mafi girman tsanani su kasantar da rayukansu a gaban Allah, domin su karbi gafarar zunubansu kuma kada a datse su daga cikin taron jama'a. To, balle ma a wannan Ranar Kafara ta antitypical, yake da matukar muhimmanci mu fahimci aikin Babban Firist dinmu kuma mu san wadanne ayyuka ne ake bukata a gare mu.”

“Mutane ba za su iya kin gargadin da Allah, cikin jinkai, yake aiko musu ba tare da hukunci ba. An aiko da sako daga sama zuwa ga duniya a zamanin Nuhu, kuma cetonsu ya dangana ga yadda suka karbi wannan sako. Domin sun ki gargadin, aka janye Ruhun Allah daga irin dan adam mai zunubi, kuma suka hallaka a cikin ruwan Tufana. A zamanin Ibrahim, jinkai ya daina roko ga mazaunan Sodom masu laifi, kuma duka sai Lutu tare da matarsa da 'ya'yansa mata biyu ne kawai ba su kone da wutar da aka saukar daga sama ba. Haka ma a kwanakin

Almasihu. Dan Allah ya fada wa Yahudawan wannan tsara marasa bangaskiya cewa: ‘An bar muku gidanku kufai.’ Matiyu 23:38. Da yake duban kwanaki na karshe, wannan iko marar iyaka ya bayyana, game da waɗanda ‘ba su karɓi kaunar gaskiya ba domin su sami ceto’: ‘Saboda haka Allah zai aiko musu da ruɗu mai karfi, domin su gaskata karya: domin a hukunta dukan waɗanda ba su gaskata gaskiya ba, amma suka ji daɗin rashin adalci.’ 2 Tasalonikawa 2:10–12. Yayin da suke kin koyarwar KalmarSa, Allah yana janye Ruhunsa, ya bar su ga ruɗun da suke kauna.” The Great Controversy, 430, 431.